

Sygn. akt IV CZ 8/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie ze skargi uczestnika postępowania
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Rejonowego w G.
z dnia 27 listopada 2014 r.,
w sprawie z wniosku A. J.
przy uczestnictwie Ł. J.
o ustalenie miejsca pobytu małoletniej M. J.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 lutego 2018 r.,
zażalenia uczestnika postępowania
na postanowienie Sądu Rejonowego w G.
z dnia 24 kwietnia 2017 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w G. odrzucił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie tego Sądu z dnia 27 lutego 2017 r. w przedmiocie odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia z dnia 27 listopada 2014 r. w sprawie III Nsm .../13 oraz odrzucił na podstawie art. 394 § 2 k.p.c. zażalenie skarżącego na postanowienie z dnia 27 lutego 2017 r. Wskazał, że we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia wnioskodawca wyjaśnił, że dokonał opłaty od skargi w dniu 3 stycznia 2017 r. w firmie A. nie mając świadomości, że środki finansowe nie będą tego samego dnia przebrane na konto sądu i nie ponosi winy w tym, że opłata nie wpłynęła w terminie a nadto dołączył zaświadczenie z tej firmy o dniu dokonania wpłaty. W uzupełnieniu wniosku dołączył zaświadczenie o złym stanie zdrowia wskazujące, że w dniu 20 lutego 2017 r. nie mógł się stawić w sądzie w innej sprawie i wyjaśnił, że z chwilą poprawy zdrowia w dniu 16 marca 2017 r. uzyskał zaświadczenie o dokonaniu opłaty w dniu 3 stycznia 2017 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że z uwagi na doręczenie postanowienia o odrzuceniu skargi w dniu 7 marca 2017 r. termin do wniesienia zażalenia upływał z dniem 14 marca 2017 r., a zostało ono wniesione w dniu 17 marca 2017 r. wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu.

W jego ocenie wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia mógł złożyć jedynie pełnomocnik wnioskodawcy (art. 87 § 1 k.p.c.), natomiast we wniosku pełnomocnik podnosi jedynie okoliczności związane z działaniem samego wnioskodawcy oraz powołuje się na zakres umocowania obejmujący tylko sporządzenie skargi oraz na złożenie wniosku o przywrócenie terminu i zażalenia jedynie z ostrożności procesowej.

Przywołując treść art. 169 § 1 k.p.c., Sąd Rejonowy wskazuje, że złożenie spóźnionego zażalenia uzasadnione zostało uzyskaniem przez stronę dokumentu, na który pełnomocnik powołuje się w treści zażalenia, dopiero w dniu 16 marca 2017 r., po upływie terminu zaskarżenia. W ocenie Sądu zarówno ta okoliczność, jak i złożenie zaświadczenia o stanie zdrowia wnioskodawcy nie uprawdopodobnia

okoliczności uzasadniających wniosek, bo odnoszą się wyłącznie do osoby wnioskodawcy a nie do okoliczności leżących po stronie pełnomocnika zastępującego w niniejszym postępowaniu wnioskodawcę, które skutkowałyby uchybieniem terminu. Skoro bowiem pełnomocnictwo nie zostało wypowiedziane, obejmuje z mocy prawa umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych. Termin tygodniowy liczy się od czasu, gdy pełnomocnik dowiedział się o uchybieniu terminu i mógł dokonać zamierzonej czynności. Treść uzasadnienia postanowienia z dnia 27 lutego 2017 r., doręzonego w dniu 7 marca 2017 r. wskazywała jakiego rodzaju braki skarga posiadała i pełnomocnik mógł w terminie do dnia 14 marca 2017 r. złożyć zażalenie wraz z dowodami wpłaty lub informacją kiedy nastąpiła płatność, bo we wniosku o przywrócenie terminu nie wskazuje, by w tym okresie po jego stronie występowały jakiegokolwiek przeszkody do złożenia zażalenia i podjęcia samodzielnych czynności wyjaśniających bez oczekiwania na działanie strony. Te względy przesądziły o uznaniu wniosku o przywrócenie terminu za spóźniony, co uzasadniło jego odrzucenie na podstawie art. 171 k.p.c., a w rezultacie odrzucenie zażalenia jako złożonego po terminie zgodnie z art. 394 § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawca zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie przez przyjęcie, że uzasadniają one odrzucenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia i wniósł o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia w przedmiocie odrzucenia tego wniosku oraz o uchylenie postanowienia w przedmiocie odrzucenia zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Warunkiem kontroli przez Sąd Najwyższy niezaskarżalnego postanowienia oddalającego lub odrzucającego wniosek o przywrócenie terminu jest zamieszczenie w środku zaskarżenia wniosku o jej dokonanie na podstawie art. 380 k.p.c. i skarżący ten warunek spełnił, chociaż nie powiązał tego przepisu z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 169 § 1 k.p.c. pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od

czasu ustania przyczyny uchybienia terminu. Oznacza to, że strona jest obowiązana złożyć wniosek o przywrócenie terminu w terminie tygodnia od dnia, gdy ustala przyczyna, która spowodowała niezachowanie terminu do wniesienia zażalenia, a nie od dnia, w którym dowiedziała się o przyczynie odrzucenia środka zaskarżenia skargi. Odróżnić trzeba bowiem początek biegu terminu do złożenia zażalenia od początku biegu terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu. Termin do złożenia zażalenia biegnie od dnia doręczenia postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi, natomiast termin do złożenia wniosku biegnie od czasu ustania przyczyny, która spowodowała uchybienie terminowi do złożenia zażalenia, a więc przyczyny wskazanej przez stronę, w tym przypadku oczekiwania na zaświadczenie co do terminu opłacenia skargi i złego stanu zdrowia. Jeżeli sąd uzna, że data ustania wskazanej przyczyny jest wcześniejsza, niż podana przez stronę albo sama strona wskazuje na datę przekraczającą termin tygodniowy na złożenie wniosku, może odrzucić wniosek na podstawie art. 171 k.p.c.

Art. 169 § 2 k.p.c. jako warunek formalny wniosku o przywrócenie terminu nakazuje stronie uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wniosek. To oznacza, że we wniosku strona jest obowiązana wskazać takie okoliczności, które uprawdopodobniają, że nie dokonała czynności procesowej w terminie bez swej winy, czyli w sprawie niniejszej zażalenia. Brak wskazania takich okoliczności nie podlega uzupełnieniu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c., bo uprawdopodobnienie dotyczy przyczyn uchybienia terminowi do dokonania czynności, o którego przywrócenie strona wnosi. To, czy strona uprawdopodobniła nie dokonanie w terminie danej czynności, a więc czy wskazane okoliczności uzasadniają przyjęcie braku winy, podlega badaniu w ramach badania zasadności wniosku o przywrócenie terminu a ocena, że strona temu obowiązkowi nie podołała, powoduje oddalenie wniosku, a nie jego odrzucenie.

Ma rację Sąd Rejonowy, że zażalenie na odrzucenie skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem może wnieść do Sądu Najwyższego tylko pełnomocnik, o którym mowa w art. 87 § 1 k.p.c. Błędnie jednak wywodzi, że treść art. 91 k.p.c. nakazywała podjęcie pełnomocnikowi wszystkich czynności procesowych związanych z dalszym biegiem postępowania już po wniesieniu skargi. Pełnomocnictwo procesowe obowiązuje w granicach art. 91

k.p.c., jeżeli w jego treści nie został oznaczony zakres umocowania pełnomocnika. Przepis ten nie wyłącza bowiem możliwości ograniczenia pełnomocnictwa tylko do dokonania konkretnych czynności procesowych. Pełnomocnictwo udzielone przez wnioskodawcę adw. F. P. obejmowało swym zakresem sporządzenie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, a we wniosku o przywrócenie terminu pełnomocnik wyjaśnił, że obejmuje ono tylko sporządzenie i wniesienie skargi, natomiast nie obejmuje dalszych czynności, co usuwało mogące wystąpić wątpliwości co do jego treści związane z niezakreślonym tekstem drukowanym „we wszystkich instancjach oraz z prawem dalszej substytucji. Dodatkowo stwierdzić trzeba, że aczkolwiek traktuje się czynności pełnomocnika tak, jak czynności strony, ale nie oznacza to, że w razie uchybienia terminowi przez stronę reprezentowaną przez pełnomocnika podlegają badaniu tylko czynności pełnomocnika, bo zakres badania zależy od konkretnych okoliczności danej sprawy. Brak pełnomocnictwa został uzupełniony na etapie postępowania przed Sądem Najwyższym (k. 77).

Reasumując wskazać trzeba, że w pierwszej kolejności badaniu podlega zachowanie terminu określonego w art. 169 § 1 k.p.c.; w tej sprawie skoro przynajmniej jedna z wskazanych przyczyn uchybienia w postaci oczekiwania na zaświadczenie ustała z dniem 16 marca 2017 r. a wniosek o przywrócenie terminu został wniesiony w dniu 17 marca 2017 r., termin do wniesienia wniosku został zachowany. Na tym etapie nie jest istotne jakie znaczenie ma ta przyczyna dla uchybienia terminowi i czy rzeczywiście stanowi przyczynę uchybienia. Stwierdzenie, że termin tygodniowy określony w art. 169 k.p.c. został zachowany umożliwia badanie zasadności wniosku. W drugiej zatem kolejności badaniu podlegają wskazane przez wnioskodawcę przyczyny uprawdopodobniające brak jego winy w uchybieniu terminowi do wniesienia zażalenia, a więc oczekiwanie na dowód, który ma w ocenie skarżącego potwierdzać zasadność jego zażalenia oraz stan zdrowia uniemożliwiający wcześniejsze uzyskanie zaświadczenia - po dokonaniu oceny tych okoliczności Sąd może albo przywrócić termin do wniesienia zażalenia albo wniosek oddalić. Natomiast ocena dowodu w postaci zaświadczenia i wskazanych przyczyn nie wykonania w terminie zarządzenia w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych skargi następuje w toku rozpoznania zażalenia na

postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi, o ile zostanie przywrócony termin do jego wniesienia.

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 3941 § 3 k.p.c.
kc

jw